

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
PAOLO MENGOZZI IŠVADA,
pateikta 2012 m. gruodžio 13 d.¹

Byla C-619/11

**Patricia Dumont de Chassart
prieš**

ONAFTS – Office national d’allocations familiales pour travailleurs salariés

(Tribunal du travail de Bruxelles (Belgija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Socialinė apsauga — Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 — 79 straipsnis — Išmokos darbuotojų, kuriems taikoma kelių valstybių narių teisė, našlaičiams, mokamos tos valstybės narės, kurios teritorijoje našlaitis gyvena — Neatsižvelgimas į draudimo laikotarpius, kuriuos velionio sutuoktinis įgijo kitoje valstybėje narėje — Neatsižvelgimas — Nevienodas požiūris“

1. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs *Tribunal du travail de Bruxelles* pateiktas prejudicinis klausimas susijęs su Reglamento (EEB) Nr. 1408/71² (toliau – Reglamentas Nr. 1408/71) 79 straipsnio 1 dalimi ir ypač su tos dalies a punkte esančia nuoroda į šio reglamento 72 straipsnį. Šios nuostatos buvo iš esmės pakeistos Reglamentu (EB) Nr. 883/2004³, kuris nuo 2010 m. gegužės 1 d. panaikino ir pakeitė Reglamentą Nr. 1408/71. Tačiau naujosios nuostatos netaikomos nagrinėjamai bylai.

2. Ieškovė P. Dumont de Chassart pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pareiškė ieškinį dėl *Office national d’allocations familiales pour travailleurs salariés* (Belgijos šeimos pašalpų pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims kasa, toliau – ONAFTS) sprendimo nepatenkinti prašymo skirti jos vaikui šeimos išmoką našlaičiui. Dėl to Teisingumo Teismo iš esmės prašoma išaiškinti, ar Reglamento Nr. 1408/71 nuostatose, kuriose apibrėžti nacionalinės teisės aktai dėl šeimos išmokos skyrimo „našlaičiui, mirus pagal darbo sutartį dirbusiam asmeniui arba savarankiškai dirbusiam asmeniui“, nenumatyta galimybė taikyti sumavimo principą atsižvelgiant į kitoje valstybėje narėje našliu likusio vieno iš tėvų kaip darbuotojo įgytus draudimo laikotarpius, nors, kaip antai šioje byloje, pagal nacionalinę teisę leidžiama atsižvelgti į draudimo laikotarpius, įgytus šio asmens, grindžiant jo prašymą skirti šeimos išmoką našlaičiui.

1 — Originalo kalba: italų.

2 — 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35), iš dalies pakeistas ir atnaujintas 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3), iš dalies pakeistu 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 592/2008 (OL L 177, p. 1). Vartojamas suvestinės redakcijos reglamento pavadinimas.

3 — Nuo 2010 m. gegužės 1 d., kai įsigaliojo 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 287/2009, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 įgyvendinimo tvarką (OL L 284, p. 1), Reglamentas Nr. 1408/71 buvo panaikintas ir pakeistas 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72).

3. Šios bylos svarba pasireiškia tuo, kad, skirtingai nei didžiojoje dalyje šios srities bylų, dėl kurių buvo kreiptasi į Teisingumo Teismą, ji susijusi ne su išmokų, kurios vienu metu turi būti mokamos skirtingose valstybėse narėse sumavimu⁴, o su Reglamento Nr. 1408/71 nuostatų ir taikytinos nacionalinės teisės sąveika.

I – Teisinis kontekstas

A – *Sąjungos teisė*

4. Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnis išdėstytas Reglamento Nr. 1408/71 III dalies 7 skyriuje „Šeimos išmokos“. Šiame straipsnyje, kuris pavadintas „Draudimo, darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpių sumavimas“, nustatyta, kad:

„Jeigu pagal valstybės narės teisės aktus teisės į išmokas įgijimas priklauso nuo įgytų draudimo, darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpių, tos valstybės kompetentinga įstaiga sumuoja reikiamo dydžio draudimo, darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpius, įgytus bet kurioje kitoje valstybėje narėje, tartum šie laikotarpiai būtų įgyti pagal jos administruojamus [taikomus] teisės aktus.“

5. Šio reglamento 78 ir 79 straipsniai yra III antraštinės dalies 8 skyriuje „Išmokos pensininkų išlaikomiems vaikams ir našlaičiams“.

6. Reglamento 78 straipsnyje „Našlaičiai“ nustatyta:

„1. Sąvoka „išmokos“ šiame straipsnyje reiškia pašalpas šeimai ir, kur reikia, papildomas ar specialias pašalpas našlaičiams.

2. Išmokos našlaičiams, nepaisant to, kurios valstybės narės teritorijoje našlaitis arba fizinis ar juridinis asmuo, kuris faktiškai jį išlaiko, gyvena, mokamos pagal šias taisykles:

<...>

b) našlaičiui, mirus pagal darbo sutartį dirbusiam asmeniui arba savarankiškai dirbusiam asmeniui, kuriam buvo taikomi kelių valstybių narių teisės aktai:

i) remiantis valstybės narės, kurios teritorijoje našlaitis gyvena, teisės aktais, su sąlyga, kad, [tam tikromis aplinkybėmis] atsižvelgiant į 79 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatas, teisė į vieną iš 1 dalyje nurodytų išmokų įgyjama pagal tos valstybės teisės aktus <...>.“

7. Šio reglamento 79 straipsnis „Bendrosios nuostatos dėl išmokų pensininkų išlaikomiems vaikams ir našlaičiams“ suformuluotas šitaip:

„1. Išmokos pagal <...>, 78 ir <...> straipsnius mokamos pagal teisės aktus, kurie, pritaikius tų straipsnių nuostatas, nustatyti atsakingos už tokių teisės aktų administravimą [taikymą] įstaigos, ir jos lėšomis, tartum <...> velioniui buvo taikomi tikrai kompetentingos valstybės teisės aktai.

4 — Kaip pavyzdį žr. 1980 m. birželio 12 d. Sprendimą *Laterza* (733/79, Rink. p. 1915), 1983 m. lapkričio 24 d. Sprendimą *D'Amario* (320/82, Rink. p. 3811), 1997 m. vasario 27 d. Sprendimą *Bastos Moriana ir kt.* (C-59/95, Rink. p. I-1071), 2002 m. rugsėjo 24 d. Sprendimą *Martínez Domínguez ir kt.* (C-471/99, Rink. p. I-7835) ir 2011 m. spalio 20 d. Sprendimą *Perez Garcia ir kt.* (C-225/10, Rink. p. I-10111).

Tačiau:

- a) jeigu pagal tuos teisės aktus teisės gauti išmokas įgijimas, išsaugojimas ar atgavimas priklauso nuo draudimo, darbo pagal darbo sutartį, savarankiško darbo arba gyvenimo [šalyje] laikotarpių trukmės, ši trukmė nustatoma atsižvelgiant <...>, priklausomai nuo atvejo, į 72 straipsnio nuostatas <...>.

<...>.“

B – Nacionalinė teisė

8. 1939 m. gruodžio 19 d. Konsoliduoto pašalpų šeimai pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims įstatymo (toliau – Konsoliduotas įstatymas) 56bis straipsnio 1 dalyje iš esmės numatyta, kad šeimos išmoka našlaičiui skiriama našlaičiui, kurio vienas tėvų, velionis ar gyvas, per dvylikos mėnesių laikotarpį prieš mirtį pagal šį įstatymą atitiko sąlygas reikalauti bent šešių nustatyto dydžio (bazinių) mėnesinių pašalpų.

II – Faktinės aplinkybės, procesas nacionaliniame teisme ir prejudicinis klausimas

9. Ieškovė pagrindinėje byloje, našlė P. Dumont de Chassart, ir jos velionis vyras G. Descampe yra Belgijos piliečiai. Jų sūnus Diego Descampe – Belgijos pilietis, gimęs 2000 m. Prancūzijoje.

10. Kelerius metus šeima gyveno Prancūzijoje, kur abu tėvai dirbo pagal darbo sutartis. Iš bylos medžiagos matyti, kad nuo 1993 m. rugsėjo 28 d. iki 2008 m. rugpjūčio 31 d. P. Dumont de Chassart Prancūzijoje dirbo pagal darbo sutartį psichologe vaikų asociacijoje. G. Descampe nuo 1968 m. iki 1976 m. ir nuo 1987 m. iki 1998 m. dirbo pagal darbo sutartį Belgijoje ir iki 2002 m. Prancūzijoje. Tačiau nuo 2002 m. iki mirties 2008 m. balandžio 25 d. jis nebedirbo jokio darbo pagal darbo sutartį ir gyveno Prancūzijoje kaip „iš anksto į pensiją išėjęs asmuo“, taip pat negavo jokių pajamų ar pašalpų.

11. 2008 m. rugpjūčio 31 d., t. y. praėjus keliems mėnesiams po G. Descampe mirties, P. Dumont de Chassart su vaiku grįžo gyventi į Belgiją, kur dirbo pagal darbo sutartį maždaug mėnesį, paskui tapo bedarbe.

12. 2008 m. spalio 13 d. P. Dumont de Chassart pateikė ONAFTS prašymą skirti šeimos išmoką našlaičiui.

13. Nors ONAFTS atitinkamai 2009 m. kovo 9 d. ir 2009 m. balandžio 6 d. atgaline data P. Dumont de Chassart skyrė šeimos pašalpas ir pašalpos priedą šeimai, kurioje yra tik vienas iš tėvų, 2009 m. spalio 20 d. sprendimu neskyrė jai šeimos išmokos našlaičiui. ONAFTS savo sprendimą motyvavo aplinkybe, kad per dvylikos mėnesių laikotarpį iki mirties velionis tėvas neatitiko sąlygų reikalauti bent šešias nustatyto dydžio mėnesines pašalpas, kaip nustatyta Konsoliduoto įstatymo 56bis straipsnyje.

14. 2010 m. vasario 4 d. P. Dumont de Chassart prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareiškė ieškinį, kuriame apskundė šį atsisakymą ir nurodė, kad ONAFTS privalėjo skirti šeimos išmoką našlaičiui, atsižvelgusi į draudimo laikotarpius, kuriuos P. Dumont de Chassart įgijo Prancūzijoje iki vyro mirties.

15. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pastebi, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 78 straipsnio 2 dalies b punkto i papunktį taikoma teisė yra našlaičio gyvenamosios vietos teisė, todėl nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. P. Dumont de Chassart padėčiai yra taikoma Belgijos teisė. Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pagal Konsoliduoto įstatymo 56bis straipsnį prašymą skirti šeimos išmoką našlaičiui galima pagrįsti tiek velionio, tiek likusio gyvo vieno iš tėvų padėtimi. Tačiau šioje

byloje tokio prašymo velionio tėvo padėtimi pagrįsti negalima, nes per dvylikos mėnesių laikotarpį iki mirties velionis neatitiko Konsoliduoto įstatymo 56bis straipsnyje numatytų sąlygų. P. Dumont de Chassart prašymą galėtų grįsti savo padėtimi tik tuo atveju, jeigu Prancūzijoje įgyti darbo laikotarpiai būtų prilyginti Belgijoje įgytiems darbo laikotarpiams. Tai būtų įmanoma, jeigu Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnis, kuriame numatytas draudimo ir darbo pagal darbo sutartį laikotarpių sumavimas, būtų taikomas ieškovės atveju.

16. Tačiau, kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, šioje byloje Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnio P. Dumont de Chassart padėčiai taikyti negalima, nes, kaip matyti iš ONAFTS sprendimo, to paties reglamento 79 straipsnio 1 dalyje daroma nuoroda į minėtą 72 straipsnį, minint tik ir anksčiau dirbusį, bet mirusį vieną iš tėvų. Nuoroda tik į velionį grindžiama aplinkybe, kad teisę į šeimos išmoką našlaičiui lemia vieno iš tėvų mirtis. Tai reiškia, kad Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalies, taigi, ir šia dalimi daromos nuorodos į to paties reglamento 72 straipsnį, taikymo sritis asmenų atžvilgiu yra labiau ribota nei Konsoliduoto įstatymo 56bis straipsnio, kuriame kalbama apie abiejų tėvų padėtį, taikymo sritis. Dėl tokios formuluotės šioje byloje negalima atsižvelgti į gyvo likusio vieno iš tėvų, kaip darbuotojo, padėtį.

17. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar padėtis, atsirandanti dėl Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalies ir Konsoliduoto įstatymo 56bis straipsnio sąveikos, nepažeidžia vienodo vertinimo ir nediskriminavimo principų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ypač abejoja dėl našlaičių, kurių tėvai niekada nebuvo išvykę iš Belgijos teritorijos siekdami vykdyti profesinę veiklą Sąjungoje, ir našlaičių, kurių tėvai, Europos Sąjungos piliečiai, gyvena kitoje valstybėje narėje, kurioje per Belgijos įstatymais įtvirtintą laikotarpį likęs gyvas vienas iš tėvų dirbo, o miręs vienas iš tėvų nevykdė jokios veiklos, atskyrimo. Iš tiesų pirmųjų našlaičių atveju likęs gyvas vienas iš tėvų, kuris per referencinį laikotarpį dirbo Belgijoje, gali remtis ne tik velionio įgytais draudimo laikotarpiais, bet ir savo paties Belgijoje įgytais draudimo laikotarpiais, o antrųjų atveju, remiantis išaiškintu draudimo laikotarpių sumavimo metodu, likusiam gyvam vienam iš tėvų neleidžiama „perkelti“ į Belgiją savo kitoje valstybėje narėje įgytų draudimo laikotarpių.

18. Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sustabdė pagrindinės bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento <...> Nr. 1408/71 <...> 79 straipsnio 1 dalimi pažeidžiami lygybės ir nediskriminavimo principai, įtvirtinti, be kita ko, 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 14 straipsnyje, prireikus taikomi kartu su <...> [SESV 20, SESV 45 ir (arba) SESV 49] straipsniais, kai ji aiškinama taip, kad pagal ją draudimo, darbo pagal sutartį ar savarankiško darbo laikotarpių lygiavertiškumo taisyklės, numatytas Reglamento <...> Nr. 1408/71 <...> 72 straipsnyje, galima taikyti tik atsižvelgiant į mirusio vieno iš tėvų padėtį, o tai reiškia, kad pagal Konsoliduoto <...> įstatymo <...> 56bis straipsnio 1 dalį likęs gyvas iš tėvų, kuris, neatsižvelgiant į jo pilietybę, yra valstybės narės pilietis ar patenka į Reglamento <...> Nr. 1408/71 <...> taikymo asmenų atžvilgiu sritį ir Konsoliduoto <...> įstatymo <...> 56bis straipsnio 1 dalyje nurodytu dvylikos mėnesių laikotarpiu dirbo kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, negali pateikti įrodymų, kad atitinka sąlygą, pagal kurią, kaip reikalavimo teisę turintis asmuo, kaip tai suprantama pagal Konsoliduoto <...> įstatymo <...> 51 straipsnio 3 dalies 1 punktą, per dvyliką mėnesių iki mirties būtų galėjęs reikalauti šešių nustatyto dydžio mėnesinių pašalpų, nors likusiam gyvam iš tėvų, Belgijos arba kitos Europos Sąjungos valstybės narės piliečiui, kuris Konsoliduoto <...> įstatymo <...> 56bis straipsnio 1 dalyje nurodytu dvylikos mėnesių laikotarpiu dirbo tik Belgijoje, tam tikrais atvejais dėl to, kad jis niekada nebuvo išvykęs iš Belgijos teritorijos, būtų leidžiama pateikti tokius įrodymus?“

III – Procesas Teisingumo Teisme

19. Nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2011 m. lapkričio 30 dieną. P. Dumont de Chassart, Belgijos vyriausybė, Taryba ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas.

20. 2012 m. lapkričio 7 d. posėdyje dalyvavo P. Dumont de Chassart, Belgijos vyriausybė, Taryba ir Komisija.

IV – Teisinė analizė

21. Pateikdamas prejudicinį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalimi pažeidžiami lygybės ir nediskriminavimo principai, nes pagrindinės bylos aplinkybėmis Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnyje numatytas draudimo, darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpių lygiavertiškumo taisyklės leidžiama taikyti tik atsižvelgiant į mirusio vieno iš tėvų padėtį, ir neleidžiama atsižvelgti į likusio gyvo tėvo, kuris dirbo kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, įgytus laikotarpius, skiriant išmoką našlaičiui, nors nacionalinės teisės aktais leidžiama atsižvelgti į vieno iš tėvų, kuris liko gyvas, padėtį grindžiant prašymą skirti minėtą išmoką.

22. Prieš nagrinėjant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą, reikia atsakyti į Belgijos vyriausybės pateiktą pirmą argumentą dėl Reglamento Nr. 1408/71 taikymo šiai bylai.

A – Dėl Reglamento Nr. 1408/71 taikymo

23. Iš esmės Belgijos vyriausybė pirmiausia tvirtina, kad mirties momentu G. Descampe nebuvo galima laikyti nei dirbančiu pagal darbo sutartį, nei dirbančiu savarankiškai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio a punktą, nes 2002 m. balandžio mėn. jis visiškai nutraukė v darbo veiklą ir mirties dieną, 2008 m. balandžio mėn., nebebuvo apdraustas jokių socialiniu draudimu. Todėl jo teisių perėmėjai negali remtis pagal šį reglamentą suteikiamomis teisėmis.

24. Šiuo klausimu negaliu nepaminėti, kad Reglamento Nr. 1408/71 2 straipsnio, kuriame apibrėžiama minėto reglamento taikymo sritis asmenų atžvilgiu, 1 dalyje numatyta, kad „šis reglamentas taikomas pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims arba savarankiškai dirbantiems asmenims, kuriems yra taikomi ar *buvo taikomi* vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai ir kurie yra vienos iš valstybių narių piliečiai <...> bei jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims“⁵.

25. Byloje neginčijama, kad G. Descampe yra Belgijos, t. y. vienos iš valstybių narių, pilietis ir kad jam dirbus pagal darbo sutartį Prancūzijoje ir Belgijoje *buvo taikomi* kelių valstybių narių įstatymai. Taip pat neginčijama, kad našlaitis ir sutuoktinė yra šeimos nariai ir maitintojo netekę asmenys, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 1408/71.

26. Manau, kad šiomis aplinkybėmis nekyla jokių abejonių, kad Reglamentas Nr. 1408/71 taikomas nagrinėjamoje pagrindinėje byloje.

5 — Pasvyruoju šriftu išskirta mano. Šio straipsnio tekstas buvo išplėstas 1999 m. vasario 8 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 307/99, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 ir Reglamentas (EEB) Nr. 574/72, nustatantis Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką, siekiant į jo taikymo sritį įtraukti studentus (OL L 38, p. 1), šios nuostatos pirmoje sakinio dalyje įrašant žodį „studentai“.

27. Tik dėl išsamumo dėl Reglamento Nr. 1408/71 taikymo dar galima pastebėti, kad jis taip pat taikytinas laiko atžvilgiu, nes P. Dumont de Chassart prašymą pateikė 2008 m. spalio mėn., t. y. prieš įsigaliojant naujam Reglamentui Nr. 883/2004, kuriuo, kaip jau minėjau, nuo 2010 m. gegužės 1 d. buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentas Nr. 1408/71⁶.

B – Dėl prejudicinio klausimo

28. Dėl prejudicinio klausimo, kurį nacionalinis teismas pateikė Teisingumo Teismui, analizės visų pirma reikia pažymėti, kad iš esmės šis klausimas susijęs su Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalies teisėtumu atsižvelgiant į vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principus. Tačiau taip pat reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo iškeltas teisėtumo klausimas grindžiamas konkrečiu to paties reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalies aiškinimu, t. y. šios išvados 16 punkte minėtu siauru aiškinimu, kurį taikė ONAFTS ir kuriam, atrodo, pritarė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Remiantis šiuo aiškinimu, net jei nacionalinės teisės aktais leidžiama atsižvelgti į likusio gyvo vieno iš tėvų įgytus draudimo laikotarpius, kuriais grindžiamas prašymas skirti šeimos išmokas našlaičiui, šio, kaip darbuotojo, įgytų draudimo laikotarpių sumavimas iš esmės yra negalimas, nes Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalies a punkte esanti nuoroda į to paties reglamento 72 straipsnį taikoma tik dirbusio, bet mirusio vieno iš tėvų atvejui.

29. Šiomis aplinkybėmis norint naudingai atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimą reikia remtis nusistovėjusia teismo praktika dėl Reglamento Nr. 1408/71 tikslų. Iš tiesų Teisingumo Teismas kelis kartus patvirtino, kad Reglamentas Nr. 1408/71 nesukuria bendros socialinės apsaugos sistemos, bet leidžia toliau egzistuoti atskiroms nacionalinėms sistemoms ir vienintelis jo tikslas užtikrinti jų koordinavimą⁷. Reglamentu Nr. 1408/71 įvesta sistema yra tik koordinavimo sistema, visų pirma susijusi su įvairiomis aplinkybėmis teise laisvai judėti besinaudojantiems pagal darbo sutartis ir savarankiškai dirbantiems asmenims taikytinų teisės aktų nustatymu⁸.

30. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką valstybės narės, atvirkščiai, išlieka kompetentingos nustatyti socialinės apsaugos išmokų skyrimo sąlygas, net jeigu jas sugriežtina, svarbu, kad nustatytos sąlygos nesukeltų atviros arba paslėptos Sąjungos darbuotojų diskriminacijos⁹. Tačiau, remiantis teismo praktika, nustatydamos minėtas sąlygas, valstybės narės privalo laikytis Sąjungos teisės ir ypač Reglamentu Nr. 1408/71 siekiamo tikslo bei principų, kuriais šis reglamentas grindžiamas¹⁰.

31. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad Reglamento Nr. 1408/71 tikslas, kaip nurodyta jo antroje ir ketvirtoje konstatuojamosiose dalyse, – užtikrinti laisvą pagal darbo sutartis ir savarankiškai dirbančių asmenų judėjimą Sąjungoje, atsižvelgiant į nacionalinės socialinės apsaugos teisės aktų ypatybes. Kaip matyti iš jo penktos, šeštos ir dešimos konstatuojamųjų dalių, tuo tikslu

6 — Žr. šios išvados 1 punktą ir 3 išnašą.

7 — Žr., be kita ko, 1988 m. liepos 5 d. Sprendimą *Borowitz* (21/87, Rink. p. 3715, 23 punktas), 2008 m. balandžio 3 d. Sprendimą *Chuck* (C-331/06, Rink. p. I-1957, 27 punktas) ir 2011 m. liepos 21 d. Sprendimą *Stewart* (C-503/09, Rink. p. I-6497, 75–77 punktai ir juose nurodyta teismo praktika).

8 — Žr., be kita ko, 2006 m. kovo 9 d. Sprendimą *Piatkowski* (C-493/04, Rink. p. I-2369, 20 punktas), 2006 m. liepos 18 d. Sprendimą *Nikula* (C-50/05, Rink. p. I-7029, 20 punktas), 2008 m. balandžio 3 d. Sprendimą *Derouin* (C-103/06, Rink. p. I-1853, 20 punktas) ir 2011 m. kovo 3 d. Sprendimą *Tomaszewska* (C-440/09, Rink. p. I-1033, 25 punktas).

9 — Žr., be kita ko, 1994 m. rugsėjo 20 d. Sprendimą *Drake* (C-12/93, Rink. p. I-4337, 27 punktas), 1997 m. vasario 20 d. Sprendimą *Martínez Losada ir kt.* (C-88/95, C-102/95 ir C-103/95, Rink. p. I-869, 43 punktas), 2005 m. sausio 20 d. Sprendimą *Salgado Alonso* (C-306/03, Rink. p. I-705, 27 punktas) ir pirmesnėje išnašoje minėto Sprendimo *Tomaszewska* 24 punktą.

10 — Žr. šios išvados 8 išnašoje minėto Sprendimo *Tomaszewska* 27 punktą.

šiuo reglamente įtvirtintas vienodo požiūrio į darbuotojus esant skirtingiems nacionalinės teisės aktams principas ir juo siekiama kuo geriau užtikrinti visiems vienoje valstybėje narėje dirbantiems darbuotojams vienodas sąlygas ir nesudaryti nepalankesnių sąlygų teise laisvai judėti besinaudojantiems darbuotojams¹¹.

32. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo klausime nurodyti vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principai yra esminiai Reglamento Nr. 1408/71 principai.

33. Išmokos našlaičiui, dėl kurių kilo ginčas pagrindinėje byloje, reglamentuojamos Reglamento Nr. 1408/71 III antraštinės dalies 8 skyriaus 78 ir 79 straipsniais.

34. Dėl Reglamento Nr. 1408/71 78 straipsnio Teisingumo Teismas jau kelis kartus yra patvirtinęs, kad juo siekiama nustatyti valstybę narę, kurios teisės aktais reglamentuojamas išmokų našlaičiams skyrimas, taigi išmokos iš esmės skiriamos remiantis tos vienos valstybės narės teisės aktais pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą vienos valstybės teisės aktų taikymo principą. Iš 78 straipsnio 2 dalies b punkto i papunkčio matyti būtent, kad tuo atveju, kai mirusiam darbuotojui taikomi kelių valstybių narių teisės aktai, aptariamoms išmokoms skiriamos pagal tos valstybės, kurioje gyvena mirusio darbuotojo našlaitis, teisės aktus¹².

35. Nustačius valstybę narę, kurios teisės aktais reglamentuojamas išmokų našlaičiams skyrimas, Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad šias išmokas savo sąskaita moka tuos teisės aktus taikanti įstaiga taip, tartum velioniui buvo taikomi tik vienos kompetentingos valstybės narės teisės aktai. Taigi šioje normoje nustatyta, pirma, kuri įstaiga turi mokėti išmokas našlaičiams ir, antra, kaip taikyti kompetentingos valstybės narės teisės aktus; pagal minėtą vienos valstybės teisės aktų taikymo principą šie aktai turi būti taikomi, „tartum“ velioniui buvo taikomi tik jie. Manau, kad ši nuostata yra tarsi garantija asmeniui, kuriam, pasinaudojus teise laisvai judėti, taikomas Reglamentas Nr. 1408/71. Šia garantija siekiama, kad jis nebūtų diskriminuojamas dėl konkrečios įstatymo, nustatyto remiantis to reglamento 78 straipsnyje įtvirtintu sąveikos kriterijumi, taikymo tvarkos.

36. Tačiau 79 straipsnio 1 dalies a punktu principas dėl nustatytos teisės taikymo, „tartum“ velioniui buvo taikoma tik ši teisė, sušvelninamas nustatant, kad jeigu pagal nacionalinės teisės aktus teisės į išmokas įgijimas, išsaugojimas ar atgavimas priklauso nuo draudimo laikotarpių, tai, jei būtina, reikia taikyti Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnyje įtvirtintą įvairiose valstybėse narėse įgytų laikotarpių sumavimo principą. Manau, kad ši norma taip pat yra tam tikra garantija asmeniui, kuriam, pasinaudojus teise laisvai judėti, taikomas Reglamentas Nr. 1408/71. Iš tiesų šia norma siekiama užtikrinti, kad dėl nacionalinės teisės aktų taikymo, „tartum“ velioniui buvo taikomi tik kompetentingos valstybės narės teisės aktai, nebūtų netaikomas SESV 48 straipsnio a dalyje nurodytas ir nagrinėjamu atveju Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsniu įgyvendinamas sumavimo principas.

37. Pritardamas ONAFTS nuomonei, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuo klausimu mano, kad dėl aplinkybės, jog Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalyje nurodomas tik miręs ir anksčiau dirbęs vienas iš tėvų, užkertamas kelias pasinaudoti šio straipsnio 1 dalies a punkte esančia nuoroda į to paties reglamento 72 straipsnį, kad būtų galima sumuoti likusio gyvo vieno iš tėvų, kaip darbuotojo, įgytus draudimo laikotarpius tuo atveju, kai, kaip ir pagrindinėje byloje, nacionalinės teisės aktais leidžiama atsižvelgti į pastarojo asmens padėtį jo prašymui skirti išmoką našlaičiui pagrįsti.

38. Aš nesutinku su šiuo Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalies aiškinimu.

11 — Žr. šios išvados 8 išnašoje minėtų sprendimų *Tomaszewska* 28 punktą; *Piatkowski* 19 punktą ir *Derouin* 20 punktą.

12 — Žr., be kita ko, šios išvados 4 išnašoje minėtų sprendimų *Bastos Moriana* 15 punktą ir *Martínez Domínguez* 23 punktą.

39. Dėl šio klausimo, pirma, reikia pastebėti, kad iš pateiktų teiginių matyti, jog Reglamento Nr. 1408/71 apskritai ir jo 79 straipsnio 1 dalies nuostatos niekaip nėra susijusios su sąlygomis, kurias privaloma atitikti, kad būtų skirta išmoka našlaičiui. Šiose nuostatose, atsižvelgiant į nusistovėjusioje Teisingumo Teismo praktikoje nustatytus ir šios išvados 29 ir 31 punktuose nurodytus Reglamento Nr. 1408/71 tikslus, tik numatytos kolizinės normos, pagal kurias nustatoma valstybė narė, kurios teisės aktai taikomi ir kurios kompetentinga įstaiga turi mokėti išmoką, ir konkrečiai šių teisės aktų taikymo tvarka.

40. Pagal šios išvados 30 punkte minėtą teismo praktiką išmokos našlaičiui skyrimo sąlygų nustatymas lieka valstybių narių kompetencija.

41. Todėl manau, jog iš pačių Reglamento Nr. 1408/71 kolizinių normų pobūdžio matyti, kad jomis negalima užkirsti kelio nacionalinėms institucijoms atsižvelgti į nacionalinės teisės aktuose numatytas sąlygas skiriant išmokas našlaičiui¹³.

42. Antra, reikia priminti, kad remiantis nusistovėjusia teismo praktika Reglamento Nr. 1408/71 nuostatos turi būti aiškinamos pagal SESV 48 straipsnį, kuriuo siekiama prisidėti prie kuo didesnės darbuotojų migrantų judėjimo laisvės užtikrinimo¹⁴.

43. Šiuo klausimu Reglamento Nr. 1408/71 pirmoje konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad šiame reglamente numatytų nacionalinės teisės aktų socialinės apsaugos srityje nuostatų koordinavimas patenka į asmens judėjimo laisvės taikymo sritį ir turi padėti pagerinti jų gyvenimo lygį bei užimtumo sąlygas¹⁵.

44. Atsižvelgdamas į tai Teisingumo Teismas nusprendė, kad jeigu Reglamentas Nr. 1408/71 būtų aiškinamas kaip draudžiantis valstybei narei suteikti dirbantiems asmenims arba jų šeimos nariams platesnę socialinę apsaugą, nei išplaukia iš šio reglamento, būtų vienu metu pažeisti ir Reglamento Nr. 1408/71 tikslas, ir SESV 48 straipsnio paskirtis bei taikymo sritis¹⁶.

45. Iš tiesų Sąjungos teisės aktai, susiję su nacionalinės socialinės apsaugos teisės aktų koordinavimu, atsižvelgiant į jų tikslus, išskyrus tiems tikslams neprieštaraujančias aiškias išimtis, neturėtų būti taikomi taip, kad atimtų iš darbuotojo migranto ar jo išlaikytinių teisę gauti išmokas, nustatytas vienos valstybės narės teisės aktuose¹⁷. Nuosekliai patvirtindamas tokį principą Teisingumo Teismas visuomet priešinosi tokiam Reglamento Nr. 1408/71 nuostatų aiškinimui, dėl kurio būtų prarasti tam tikros valstybės narės teisės normomis užtikrinami socialinės apsaugos privalumai¹⁸.

13 — Pagal analogiją taip pat žr. mano išvados byloje C-208/07 51 punktą (2009 m. liepos 16 d. Sprendimas *von Chamier-Glisczinski*, Rink. p. I-6095).

14 — Žr. naujausią sprendimą šiuo klausimu – 2012 m. birželio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Hudzinski* (C-611/10 ir C-612/10, 53 punktas ir jame nurodyta teismo praktika). Šiuo klausimu taip pat žr. 2006 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Nemec* (C-205/05, Rink. p. I-10745, 37 ir 38 punktai) ir 2008 gegužės 20 d. Sprendimą *Bosmann* (C-352/06, Rink. p. I-3827, 29 punktas).

15 — Žr. pirmesnę išnašoje minėtų sprendimų *Bosmann* 30 punktą ir *Hudzinski* 54 punktą.

16 — Žr. šios išvados 13 išnašoje minėto Sprendimo *von Chamier-Glisczinski* 56 punktą ir šios išvados 14 išnašoje minėto Sprendimo *Hudzinski* 55 punktą.

17 — Žr. 1979 m. kovo 6 d. Sprendimą *Rossi* (100/78, Rink. p. 831, 14 punktas); 2011 m. birželio 30 d. Sprendimą *da Silva Martins* (C-388/09, Rink. p. I-5737, 75 punktas) ir šios išvados 14 išnašoje minėto Sprendimo *Hudzinski* 56 punktą.

18 — Žr., be kita ko, 1993 m. gruodžio 9 d. Sprendimą *Lepore ir Scamuffa* (C-45/92 ir C-46/92, Rink. p. I-6497, 21 punktas), 1991 m. spalio 4 d. Sprendimą *Paraschi* (C-349/87, Rink. p. I-4501, 22 punktas), 1993 m. kovo 30 d. Sprendimą *de Wit* (C-282/91, Rink. p. I-1221, 16 ir 17 punktai) ir 1994 m. spalio 5 d. Sprendimą *van Munster* (C-165/91, Rink. p. I-4661, 27 punktas). Be to, žr. 1997 m. spalio 9 d. Sprendimą *Naranjo Arjona ir kt.* (C-31/96 - C-33/96, Rink. p. I-5501, 20 punktas) ir 1998 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Grajera Rodríguez* (C-153/97, Rink. p. I-8645, 37 ir 38 punktai).

46. Nagrinėjamu atveju, manau, yra akivaizdu, kad dėl tokio Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalies aiškinimo, kurį siūlo ONAFTS ir su kuriuo, atrodo, sutinka prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, teise laisvai judėti pasinaudojęs darbuotojas migrantas, šiuo atveju P. Dumont de Chassart, netektų teisės į socialinės apsaugos išmoką, kuri jai suteikiama pagal taikytinus nacionalinės teisės aktus. Pagal analogiją su tuo, ką nurodžiau kitu atveju¹⁹ ir kaip nustatyta šios išvados 44 punkte minėtoje teismo praktikoje, toks rezultatas neatitinka reglamento esmės ir SESV 48 straipsnyje nustatytu nacionalinės socialinės apsaugos teisės aktų koordinavimu siekiamų tikslų.

47. Be to, nors toks aiškinimas, kaip Belgijos vyriausybė teigė per posėdį, nereiškia diskriminacijos dėl pilietybės, nes aptariamai teisės aktai taikomi neatsižvelgiant į pilietybę, juo sukuriama darbuotojų, kurie pasinaudojo teise laisvai judėti, ir darbuotojų, kurie šia teise nepasinaudojo, neteisėta diskriminacija.

48. Trečia, Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalies aiškinimas, kuriuo neužkertamas kelias gyvam likusiam vienam iš tėvų, darbuotojui, pasinaudojusiam teise laisvai judėti, taikyti normas, kuriose numatytas darbo laikotarpių sumavimas, yra ne tik vienintelis atitinkąs šio reglamento tikslus, bet ir tiksliai atitinka šio straipsnio formuluotę.

49. Nors tiesa, kad Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalyje minima velionio padėtis, kai nurodoma, kaip reikia taikyti pagal to reglamento 78 straipsnį nustatytą teisę, vis dėlto reikia konstatuoti, kad 79 straipsnio 1 dalies a punkte, kuriame yra nuoroda į 72 straipsnyje įtvirtintą aptariamą sumavimo principą, nėra jokios nuorodos į velionio padėtį. Šia nuostata nesuteikiamas joks pagrindas manyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino sumavimo principą taikyti tik velionio atžvilgiu, taigi jo netaikyti gyvam likusiam vienam iš tėvų, darbuotojui, kai pagal nacionalinės teisės aktus numatyta galimybė atsižvelgti į pastarojo įgytus draudimo laikotarpius prašymui dėl išmokos našlaičiui pagrįsti.

50. Dėl šio klausimo reikia dar pastebėti, kad draudimo, gyvenimo ar darbo pagal darbo sutartį laikotarpių sumavimo principas yra įtvirtintas SESV, būtent šios sutarties 48 straipsnio a punkte, ir įgyvendintas įvairiose Reglamento Nr. 1408/71 normose, įskaitant 72 straipsnį²⁰. Teisingumo Teismas jau nurodė, kad tai vienas pagrindinių valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo Sąjungos lygiu principų, kuriuo, laikantis bendrų Reglamento Nr. 1408/71 tikslų, siekiama užtikrinti, kad naudodamasis Sutarties suteikta laisvo judėjimo teise darbuotojas neprarastų socialinės apsaugos išmokų, kurias gautų, jeigu būtų visą savo profesinę veiklą vykdęs vienoje valstybėje narėje. Tokios pasekmės gali Sąjungos darbuotojus atgrasyti naudotis teise laisvai judėti, todėl gali būti šios laisvės kliūtis²¹.

51. Remdamasis visais šiais argumentais, manau, jog Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalies negalima aiškinti taip, kad Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnyje numatyto draudimo, darbo pagal darbo sutartį ar savarankiško darbo laikotarpių lygiavertiškumo principą leidžiama taikyti tik atsižvelgiant į dirbusio ir mirusio vieno iš tėvų padėtį. Todėl nacionalinės valdžios institucijos negali remtis šiuo straipsniu ir neleisti pagal nacionalinės teisės aktus atsižvelgti į gyvo likusio vieno iš tėvų, dirbusio kitoje Sąjungos valstybėje narėje, įgytus draudimo laikotarpius, kuriam jeigu jis atitiktų sąlygas, galėtų būti taikomos Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnyje numatytos draudimo, darbo pagal darbo sutartį ar savarankiško darbo laikotarpių lygiavertiškumo taisyklės. Remiantis šiais argumentais, vienodo vertinimo ir nediskriminavimo principai Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalimi negali būti pažeisti.

19 — Žr. šios išvados 13 išnašoje minėtos mano išvados byloje *von Chamier-Glisczinski* 56 punktą.

20 — Sumavimo principas yra įgyvendintas Reglamentu Nr. 1408/71, pavyzdžiui, 18, 38, 45, 64 ir 67 straipsniais. Naujame Reglamente Nr. 883/2004, nurodytame šios išvados 3 išnašoje, jis pripažintas bendro pobūdžio nuostatoje (6 straipsnis).

21 — Pagal analogiją žr. šios išvados 8 išnašoje minėto Sprendimo *Tomaszewska* 30 punktą; 1995 m. spalio 26 d. Sprendimą *Moscato* (C-481/93, Rink. p. I-3525, 28 punktas) ir šios išvados 9 išnašoje minėtą Sprendimą *Salgado Alonso* (C-306/03, Rink. p. I-705, 29 punktas).

52. Dėl sumavimo principo taikymo reikia dar išnagrinėti Belgijos vyriausybės pateiktą ir posėdyje aptartą argumentą, kad į gyvo likusio vieno iš tėvų, dirbusio kitoje Sąjungos valstybėje narėje, padėti galima atsižvelgti tik tam, kad būtų papildytas Belgijoje jau įgytas draudimo, darbo pagal darbo sutartį ar savarankiško darbo laikotarpis, todėl, norint taikyti Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnyje nurodytą sumavimo taisyklę, į P. Dumont de Chassart, kuri per paskutinius vienus metus iki vyro mirties dirbo tik Prancūzijoje, padėti bet kuriuo atveju negalima atsižvelgti²².

53. Šiuo požiūriu negaliu nepaminėti, kad Teisingumo Teismas neseniai išaiškino, jog Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnyje nurodytos „sumavimo“ sąvokos aiškinimui, kuris suponuoja mažiausiai dviejų keliose valstybėse narėse įgytų veiklos laikotarpių egzistavimą, negalima pritarti. Todėl kompetenciją skirti išmokas turinčios įstaigos valstybė narė negali numatyti, kad vienu laikotarpiu veikla privalo būti vykdyta jos teritorijoje, ir užkirsti kelią remtis tik kitos valstybės narės teritorijoje įgytu laikotarpiu, siekiant įgyti teisę į socialinės apsaugos išmoką²³.

54. Teisingumo Teismas pabrėžė, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnio formuluotę sumavimo atveju reikalaujama atsižvelgti į „draudimo, darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpius, įgytus bet kurioje kitoje valstybėje narėje“, tartum tie laikotarpiai įgyti pagal kompetentingos įstaigos taikomą teisę.

55. Iš esmės, atsižvelgiant į šios išvados 29 ir 31 punktuose minėtus Reglamento Nr. 1408/71 tikslus, juo įgyvendinama sistema, kuria darbuotojams migrantams ir jų išlaikytiniams užtikrinama teisė į „visų laikotarpių“, į kuriuos atsižvelgiama pagal skirtingas nacionalinės teisės sistemas, sumavimą, siekiant įgyti ir išsaugoti teisę į išmokas ar jas apskaiciuoti.

56. Todėl valstybės narės, šiuo atveju – Belgijos, kompetentinga įstaiga, skirdama šeimos išmoką, negali reikalauti, kad, be kitoje valstybėje narėje, šiuo atveju – Prancūzijoje, įgyto darbo pagal darbo sutartį ar savarankiško darbo laikotarpio, kitas draudimo laikotarpis būtų įgytas jos teritorijoje.

57. Priešingai, nei Belgijos vyriausybė teigė per posėdį, sumavimo sąvokos aiškinimo, kurį Teisingumo Teismas pateikė Sprendime *Bergström*²⁴, negalima paneigti nei remiantis Sprendimo *Perez Garcia*²⁵ 43 punktu, iš kurio visiškai negalima daryti išvados, kad remiantis Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsniu vienas darbo pagal darbo sutartį ar savarankiško darbo laikotarpis turi būti įgytas valstybės, turinčios skirti šeimos išmokas, teritorijoje, nei sprendimais *Coonan* ir *Vigier*²⁶, kurie nesusiję su šeimos išmokų skyrimu.

22 — Savo argumentams pagrįsti Belgijos vyriausybė taip pat remiasi 1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72, nustatančio Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p.1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p.3) ir iš dalies pakeisto 2008 m. vasario 4 d. Komisijos reglamentu Nr. 101/2008 (OL L 31, p.15), 15 straipsnio 1 dalies a punktu. Belgijos vyriausybės teigimu, šiuo Reglamento Nr. 574/72 IV dalies I skyriaus „Bendrosios laikotarpių sumavimo taisyklės“ straipsniu gali būti pagrįsta jos palaikoma nuomonė, nes jame nurodytas pagal bet kurios kitos valstybės narės teisės aktus įgytų draudimo ar gyvenimo laikotarpių „pridėjimas“ draudimo laikotarpiams „papildyti“. Vis dėlto reikia konstatuoti, kad Belgijos vyriausybės argumentas negali būti grindžiamas minėtu straipsniu. Iš tiesų iš minėto straipsnio 1 dalies aiškiai matyti, kad jis taikomas kai kurioms konkrečioms Reglamento Nr. 1408/71 nuostatoms, t. y. nuostatoms, susijusioms su ligos ir motinystės, invalidumo, senatvės ir mirties išmokomis (pensijomis), mirties ir bedarbio pašalpomis, bet ne nuostatoms dėl šeimos išmokų. Iš tiesų šiame straipsnyje normos dėl šeimos išmokų nėra aiškiai paminėtos ir juo labiau jame nėra jokios nuorodos nei į Reglamento Nr. 1408/71 72, nei į 79 straipsnius.

23 — Žr. 2011 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Bergström* (C-257/10, Rink. p. I-13227, 39–44 punktai, ypač 39 ir 40 punktai).

24 — Minėtas šios išvados 23 išnašoje.

25 — Minėtas šios išvados 4 išnašoje.

26 — 1980 m. balandžio 24 d. Sprendimas *Coonan* (110/79, Rink. p. 1445) ir 1981 m. sausio 27 d. Sprendimas *Vigier* (70/80, Rink. p. 229).

58. Galiausiai reikia atkreipti dėmesį į tai, kad leidimas taikyti Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnyje numatytą sumavimo principą ir gyvam likusiam vienam iš tėvų atitinka Belgijos pasirinkimą taikyti šį principą būtent šeimos išmokų atveju. Šis pasirinkimas aiškiai numatytas Reglamento Nr. 1408/71 VI priedo „Specialios tam tikrų valstybių narių teisės aktų taikymo procedūros“ A skirsnio 7 punkte²⁷.

V – Išvada

59. Atsižvelgdamas į pateiktas pastabas, siūlau taip atsakyti į *Tribunal du travail de Bruxelles* pateiktą prejudicinį klausimą:

Reglamento Nr. 1408/71 79 straipsnio 1 dalimi nepažeidžiami lygybės ir nediskriminavimo principai, nes tokiomis, kaip antai pagrindinės bylos, aplinkybėmis ji negali būti aiškinama taip, kad Reglamento Nr. 1408/71 72 straipsnyje nurodytos draudimo, darbo pagal darbo sutartį ar savarankiško darbo laikotarpių lygiavertiškumo taisyklės turi būti taikomos atsižvelgiant tik į dirbusio ir mirusio vieno iš tėvų įgytus draudimo laikotarpius, neleidžiant atsižvelgti į gyvo likusio vieno iš tėvų, dirbusio kitoje Europos Sąjungos valstybėje, draudimo laikotarpius, jeigu atitinkamuose nacionalinės teisės aktuose numatyta galimybė taip pat atsižvelgti į pastarojo įgytus draudimo laikotarpius, kuriais grindžiamas prašymas skirti išmoką našlaičiui.

27 — Iš šio punkto aiškiai matyti, kad „pagal reglamento 72 straipsnį ir 79 straipsnio 1 dalies a punktą įskaičiuojamas darbo pagal darbo sutartį ir (arba) draudimo laikotarpis, įgytas pagal kitos valstybės narės teisės aktus, kai teisė gauti išmokas pagal Belgijos teisės aktus priklauso nuo to, ar konkrečiu ankstesniu laikotarpiu buvo įvykdytos dirbančių pagal darbo sutartį sistemos kvalifikacinės sąlygos šeimos išmokoms gauti“.